

Jaarlijkse bijeenkomst Gezondheidsakkoord samen met Trendbreuk:

25 oktober 2023 Muziekgieterij, Maastricht

Duurzame transformatie naar een gezonde, vitale regio.

Hoe gaan we dat samen doen?

Veel goed nieuws tijdens de druk bezochte jaarlijkse bijeenkomst van het Gezondheidsakkoord in samenwerking met Trendbreuk Zuid-Limburg. Want ja, er is ontzettend veel goeds gebeurd de afgelopen jaren op het gebied van gezondheid en vitaliteit. Zuid-Limburg wordt zelfs gezien als voorbeeld en inspiratiebron voor landelijke programma's als het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). Tegelijkertijd klinkt luid en duidelijk de boodschap: we zijn er nog (lang) niet, want de uitdagingen op het gebied van de volksgezondheid en vitaliteit in onze regio zijn nog steeds groot. Dat is niet alleen een opgave voor de gezondheidssector maar ook voor scholen, burgers, bedrijven, bestuurders, en kennisinstellingen. Samen doorpakken is dan ook het devies.

Tijdens de bijeenkomst werd stilgestaan bij de ontwikkelingen in de afgelopen jaren, maar vooral ook vooruit gekeken.

Marjon Hulst, strategisch beleidsadviseur Trendbreuk bij GGD Zuid-Limburg nam de honneurs waar voor de keynote speaker Fons Bovens (Directeur Publieke Gezondheid GGD Zuid-Limburg), die samen met haar het plenaire programma had voorbereid maar helaas ziek was. "Vanaf 2015 is gericht gewerkt aan een betere gezondheid van de Zuid-Limburgers. Dat heeft geleid tot intensief bestuurlijk overleg, meer samenwerking

tussen het sociale en zorgdomein, proeftuinen, de Sociale Agenda van de Provincie Limburg en het programma Trendbreuk en steeds meer partijen die de Zuid-Limburgse schaal opzochten om de problemen bij de kop te pakken”, volgens Fons Bovens.

Doorwerken

Zijn we er al? Nou nee. De aanpak is een traject van lange adem dat zeker een generatie in beslag neemt. Trendbreuk begint bij de allerjongsten met programma's zoals Kansrijke Start. Maar ook de latere fasen van een jong leven zijn van cruciaal belang voor een goede gezondheid op volwassen leeftijd. Binnenkort verschijnt het werkplan

Toch ???

Trendbreuk 2024-2026. Een ambitieus document waarmee de Trendbreuk-partners laten zien daadwerkelijk onverminderd en vooral gezamenlijk door te gaan. Tegelijkertijd mag de regio zichzelf ook een compliment geven voor het lef dat is getoond om voor deze vernieuwende aanpak te kiezen. Met alle 16 Zuid-Limburgse gemeenten, de provincie en vele partners. En dat is best bijzonder.”

Bestuurlijk inrichten en opschalen

Vervolgens geeft Leon Geilen, Wethouder in Sittard-Geleen, zijn visie op bestuurlijk inrichten en opschalen. “De kracht van Trendbreuk is samen te kijken welke interventies werken en op basis daarvan samen massa te maken. Brede welvaart is van belang om de doelstellingen te behalen. Nadruk op preventie is daarbij onmisbaar. Positief is dat we al een regionale governance hebben op het gebied van het sociale en zorgdomein. Om echt stappen te maken, moet ook de fysieke omgeving (infrastructuur, wonen, leefbaarheid) hierbij aansluiten. Zo zorgen we voor meer slagkracht waarbij we werken vanuit hetzelfde perspectief. Beschouw de inspanningen vooral als investeringen in maatschappelijke meerwaarde; niet hoofdzakelijk als kosten.”

IZA/ GALA/ WOZO als vliegwiel

Wiro Gruisen, manager Regioregie CZ, noemt als belangrijkste les van de afgelopen tien jaar: “we werken al goed samen maar het kan wel effectiever. De landelijke programma's IZA, GALA en WOZO vormen de drijfveren om de volgende stap te zetten. Het gaat niet vanzelf. Team Zuid-Limburg kan een belangrijke rol vervullen om de gezamenlijke doelen te stellen. Plannen zijn mooi, maar het komt aan op de uitvoering en het eigenaarschap, naast slimmer organiseren en interventies toetsen op impact. Het succes wordt niet bepaald in de bestuurskamers, maar in de uitvoering. Samenwerking met de wetenschap is essentieel om de juiste keuzes te maken.”

Gezonde Basisschool van de Toekomst

Andrew Simons, kwartiermaker Gezonde Basisschool van de Toekomst: "Nadat we in 2015 met vier scholen zijn gestart, ontstond al snel het idee 'we hebben goud in handen'. Nu doorpakken naar veel meer scholen. De ervaring leert: het onderwijs is als een olietanker, de koers veranderen kost tijd. Het vraagt ook nogal wat van de scholen: langere schooldagen, elke dag beweegtijd, langere pauzes, noem maar op. Ook lange-termijn financiering is belangrijk, want dit kost ca €4,70 per kind per dag. Nu doen 30 scholen mee en we zijn met tientallen andere scholen in Limburg in gesprek. We willen nu uitbreiden naar Nederland en daarvoor zijn andere – landelijke – partijen nodig. We werken samen met JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht), dat directe links heeft met de ministeries van OCW en VWS. De JOGG-adviseurs zijn bovendien onze vooruitgeschoven posten in de scholen. Zo komen we langzaam van lokaal initiatief naar landelijk succes."

It takes a village...

'It takes a village to raise a healthy child'. Wie kent die uitspraak niet? Roger Ruijters, bestuurder van Envida, voegt er iets aan toe: 'It takes a village to complete a healthy life'. "Bij Envida is een stille revolutie gaande. We vinden dat de ouderenzorg te veel geïnstitutionaliseerd is. We maken de beweging naar de ouderen in de omgeving zodat mensen in hun eigen omgeving oud kunnen worden. Dat hoeft niet per se hun eigen huis te zijn, maar wel een zelfstandig appartement in de eigen buurt waar ze zich thuis voelen en worden uitgedaagd om zo veel mogelijk zelf te doen. We hebben afspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars om dit vorm te geven. Een goed voorbeeld is zorgcentrum Gerlachus waar jong en oud door elkaar wonen en de jonge bewoners ondersteunende taken verrichten. Er is een huiskamer en een brasserie. Het is toegankelijk voor mensen met een kleine en grote beurs, vanuit de WMO, tot en met verpleeghuisindicatie met wonen. Op deze manier vullen wij het gat tussen thuiszorg (gemiddeld €10.000 per cliënt per jaar) en verpleeghuis (gemiddeld €100.000 per cliënt per jaar), dat minder vaak nodig is naarmate er meer goede zorg thuis en in de buurt beschikbaar is. Dit biedt ook kansen om de krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden. Gaat het verpleeghuis dan verdwijnen? Dat denk ik niet. Het blijft nodig voor de zeer complexe gevallen en zal zich ontwikkelen tot een expertisecentrum."

Rol van de Provincie

Gespreksleider André Knottnerus stelt de vraag in hoeverre de Provincie Limburg, die de afgelopen jaren via de Sociale Agenda een belangrijke rol speelde, ook in de komende jaren partner zal zijn in een gezonder Limburg. Chantal Schillings, beleidsmedewerker bij de provincie bevestigt dat de ambitie daartoe in het Coalitieakkoord is vastgelegd. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe Sociale Agenda waarin dit verder wordt uitgewerkt. Dat is goed nieuws! André spreekt verder de hoop uit dat de Provincie goede voortgang maakt met de beoogde kennis- en adviesfunctie gericht op brede welvaart, en ziet ernaar uit daarover spoedig meer te horen.

Na de pauze gaan de aanwezigen in 7 workshops aan de slag. Ze rapporteren aan de hand van stellingen.

Workshop	Stelling
<i>De jeugd aan het stuur!?</i>	<i>Fouten maken moeD. Hoe kunnen we de zorg voor elkaar in de wijk beleggen?</i>
<i>'Beter door meer kennis': Preventiestrategie van het Maastricht UMC+</i>	<i>Kennisinstellingen vormen de smeerolie om succesvolle preventie mogelijk te maken.</i>
<i>Trendbreuk en Gezonde leefomgeving: een vanzelfsprekendheid</i>	<i>Een gezonde leefomgeving moet er voor iedereen zijn. Zonder burgerparticipatie geen gezonde leefomgeving.</i>
<i>Pluswijken: de wijk als onmisbare schakel voor de transformatie in Zuid- Limburg</i>	<i>Wijk/dorpskern/buurt is een onmisbare schakel naar een vitaal Zuid Limburg.</i>
<i>Burgerparticipatie, waarom zou je dat willen en hoe doe je dat vervolgens?</i>	<i>We vergeten de burger, ondanks alle goede bedoelingen. Actief burgerschap is essentieel.</i>
<i>Vitale werkomgeving: sociaal innoveren in de praktijk!</i>	<i>Een werknemer / student kan alleen vitaal zijn als de omgeving vitaal is.</i>
<i>Vitaal en positief gezond werkgeverschap</i>	<i>Positieve gezondheid en vitaliteit moet worden voorgeleefd en verankerd in de Cao's.</i>

Onder leiding van Stef Kremers, vicedecaan van FHML van de UM en bestuurslid van het MUMC+, gaan de aanwezigen met elkaar in gesprek over hoe we de noodzakelijke duurzame transformatie in onze regio kunnen bewerkstelligen.

Over heel wat kernpunten is men het eens. Bijvoorbeeld:

- Overall in Zuid-Limburg maken belangrijke initiatieven stappen voorwaarts, maar ze vereisen meer verbinding en lange-termijn-gerichte verankering. Daarom moeten we aan de slag (blijven); durven experimenteren en succesvolle initiatieven vasthouden en doorzetten. Deel best practices, maar leer ook van gemaakte fouten.
- Daarmee dragen we ook bij aan de kennis-, innovatie- en adviesagenda. MUMC+ en Zuyd Hogeschool kunnen eigen kennis inbrengen en die van anderen verzamelen, en fungeren als smeeroil.
- (Delen van) wijken en dorpskernen vormen een onmisbare schakel, waarbij domein-overstijgende samenwerking vanuit alle relevante invalshoeken voor jong en oud belangrijke nieuwe kansen biedt. Ook op wijk niveau zou de samenhang tussen activiteiten terug te zien moeten zijn.
- Om vitaal te zijn is een vitale omgeving zeer belangrijk: de leer-, werk-, leef- én digitale omgeving. Dat vereist (co-)creatieve en goed afgestemde inzet van burgers, scholen, bedrijven en bestuur.
- Het betrekken van burgers is essentieel, maar niet eenvoudig. In elk geval moet er vanaf het begin en gedurende het hele proces serieus geluisterd worden, anders worden belangrijke kansen gemist. Essentieel is ook om duidelijk te maken wat de vraag aan de burgers is (mee-denken, -beslissen, -doen), maar ook wat hun belang is: individueel of groepsbelang. Maar soms is het je verantwoordelijkheid ook al dingen regelen en doen die burgers bijvoorbeeld kunnen verleiden tot gezonder gedrag, als ze daar behoefte aan hebben.

Kortom: een zeer inspirerende bijeenkomst door de actieve bijdrage van velen. Met veel om mee naar huis en werk te nemen, en met de nodige aanknopingspunten voor de agenda van het Gezondheidsakkoord en Trendbreuk Zuid-Limburg.